

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Блідар Ю.В.

студентка,

Європейський університет, Уманська філія

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Інтелектуально-інноваційний потенціал – це наявна сума інтелектуальних та інноваційних потенціалів осіб, що складають трудові ресурси виробничого підприємства та взаємодіють між собою, утворюють його та які можуть бути використані для забезпечення існування і стабільного розвитку.

Так як природа інноваційного потенціалу інформаційна, то для кращого розуміння його властивостей доцільно детальніше розглянути основні властивості інформації та знань як економічних категорій. Слід зазначити, що інформація та знання мають ряд властивостей, дещо відмінних від властивостей інших, традиційних, факторів виробництва. В. Іноземцев стверджує, що коли «... земля і капітал скінченні, то знання можуть генеруватися і нагромаджуватися безмежно; якщо земля і капітал мають обмежену кількість користувачів, то знання доступні одночасно будь-кому з них» [2, с. 35]. Знання та інформація не мають властивості скінченності, вичерпності, адже дійсно знання можна використовувати багато раз і від цього їх не стане менше. При чому, як відмічає ряд дослідників, їх розповсюдження, тиражування не вимагає тих самих витрат, які вже затрачені на створення оригіналу [3, с. 248-285]. З іншої сторони, будь-яка соціально-економічна спільнота обмежена вродженими інтелектуальними властивостями своїх членів. Тому можна стверджувати, що для будь-якого виробничо-господарського комплексу існує певна кількість інформації, яка може бути генерована, прийнята, оброблена, трансформована у знання та використана в процесі життєдіяльності його трудовими ресурсами.

Основні характеристики інноваційного потенціалу особи, групи осіб в системі чи економічно-господарської системи загалом за аналогією з прийнятими характеристиками інших ресурсних засобів можна розділити на дві категорії – загальні і специфічні.

Загальні властивості інноваційного потенціалу можна умовно поділити на три категорії.

1. Характеристика власності. Певна частина знань, досвіду, вмінь, навиків у вигляді інформації притаманні певній окремій особі і є її власністю. При цьому поняття власності щодо знання інформації, досвіду тощо дещо відрізняється від традиційного поняття власності на матеріальні речі. Тому з розвитком «інформаційної економіки» виникає концепція авторського права,

згідно з якою знання індивідуума можуть виступати об'єктом купівлі-продажу під час економічних відносин. Характерною особливістю інтелектуально-ресурсного потенціалу є те, що при продажу знань, інформації, «ноу-хау», передачі досвіду кількість інтелектуально-ресурсного потенціалу, якою володітиме продавець після акту купівлі, не зменшується.

2. Характеристика вартості, тобто монетарна оцінка або цінове вираження, яке полягає в кількості коштів, необхідних для формування, підтримки, відтворення, збереження, створення і накопичення ресурсу. Щоправда вартість інтелектуально-ресурсного потенціалу має дещо іншу природу, ніж вартість інших, традиційних ресурсів. Як відомо, класична теорія вартості, розроблена ще маржиналістами, пов'язує ціну будь-якого ресурсу з його рідкісністю. Рідкісними є не самі знання (в сучасному світі з розвитком телекомунікацій теоретично будь-хто може отримати доступ до тієї чи іншої бази даних), а особистості, які здатні до швидкого та адекватного сприйняття, використання, інтерпретації цих знань. Особливо важливим чинником економічного зростання виробничо-господарського комплексу за умов постіндустріального суспільства стають особистості, які здатні генерувати нові знання.

3. Характеристика використання в процесах господарської діяльності (корисне, нейтральне, антикорисне). Дана властивість впливає з поняття «потенціалу», де останній являє собою «...наявні в економічного суб'єкта ресурси, оптимальну структуру та вміння раціонально використати їх для досягнення поставленої мети [4, с. 13]. Слід зазначити, що не завжди знання та інформація використовується в інтересах соціальної спільноти. Тіньова економіка, корупція, ухиляння від податків, злочини є проявом негативного використання особами їхнього інтелектуального потенціалу відносно цілей існування соціальної спільноти.

Специфічні характеристики впливають з особливостей інформаційної природи інноваційного потенціалу і полягають в наступному:

1. Можливість розповсюдження. Знання, навички, інформацію можна передавати, продавати і т. п. як і будь-який інший вид ресурсного забезпечення виробничо-господарського комплексу. Але процес передачі знань чи інформації (а це є притаманним тільки для інтелектуально-ресурсного потенціалу) відбувається без втрати останніх для носія. Тобто інформація та знання в процесі розповсюдження дублюються без знищення в джерелі виникнення.

2. Постійний розвиток інноваційного потенціалу через створення нових знань. Історія людства являє собою постійне накопичення знань, навиків, досвіду. При цьому спостерігається певне прискорення процесу створення нових знань, і це неодноразово відзначалося в дослідженнях ряду науковців. Для прикладу, за підрахунками вчених, для подвоєння об'єму знань з початку ери людство затратило 1750 років, друге подвоєння відбулося в 1900 році, третє – до 1950, і до кінця століття знання збільшилися в 8–10 разів.

3. Властивість неподільності. Інтелект особи, знання чи інформацію, якою вона володіє, неможливо поділити на частини, адже окрема складова не буде відображати всі властивості цілого. При цьому кількість знань, які

отримує покупець, не завжди буде становити ту, яку йому продали, і це являє собою серйозну перепону для нагромадження інтелектуально-ресурсного потенціалу. Дійсно, в процесі передачі інформація може бути неправильно прийнята, незрозуміла за умови недостатнього інтелектуального потенціалу особи, яка її сприймає. Це призводить або до спотворення інформації, або до її повного несприйняття. Як наслідок, втрачається позитивний ефект від використання набутого таким чином інтелектуально-ресурсного потенціалу.

4. Властивість нагромадження чи втрати в процесі використання. Інтенсивне використання інтелектуально-інноваційного потенціалу призводить до виникнення нових і збереження вже існуючих знань, вмінь і навиків. Виходячи з вищесказаного, інноваційний потенціал виробничого підприємства включає в себе:

- людську складову – притаманні носіям інтелекту знання, вміння, навички, здібності, тощо, яка не піддається кількісному вимірюванню та однозначній якісній оцінці;

- інформаційну складову – циркулюючу в оточенні та внутрішньому середовищі системи інформацію, яка піддається кількісній оцінці і, по суті, є тими ж знаннями, що підлягають засвоєнню, обробці, інтерпретуванню, трансформуванню і використанню носіями інтелекту.

Характерним для інноваційного потенціалу є те, що в процесі його використання людська та інформаційна складові постійно взаємодіють між собою. При цьому буде спостерігатися часткова трансформація інформаційної складової в людську (наприклад, набуття особою знань, вмінь, навичок внаслідок засвоєння та інтерпретації інформації, що циркулює в виробничо-господарському комплексі), і, навпаки, трансформація людської складової в інформаційну.

Список використаних джерел:

1. Богашко О. Л. Людський капітал та його роль у забезпеченні інноваційного розвитку національної економіки / О. Л. Богашко // Вісник Одеського національного університету. Науковий журнал. Серія «Економіка». Том 19. Випуск 2/2. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – С. 32–35.

2. Иноземцев В. Л. Концепция постэкономического общества: теоретические и практические аспекты / В. Л. Иноземцев – М.: 2004. – 392 с.

3. Mintzberg, Henry and Quinn, James Brian. The strategy process. Concepts, Contexts, Cases.- Englewood Cliffs: PRENTICE HALL, 1991. – 1083 p.

4. Peter F. Drucker. Managing in the next society. – Oxford: Butterworth-Heinemann, 2002. – 321 p.